

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

No6
MAXSUS SON

BAKALAVR TALABALARINIG MAQOLALARI TO'PLAMI

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 361 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil mayda ruxsat etildi.

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 28-fevraldagi
333/5-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Strategies for achieving sustainable growth through green economy transition.....	14
Umida Kakhramonova Gayratovna, Tillayev Khurshidjon Sulaymon oglu	
Current state and development prospects of tourism: comparative analysis and Uzbekistan's experience.....	20
Risolatbonu Shakhzodova, Laziza Khalilova, Nabijonov Biloliddin, Aziza Usmanova	
Инновационные подходы к повышению эффективности корпоративного управления.....	26
Тлеумуратова Мадинабону Дилмурат кизи, Уринов Бабур Насиллоевич	
Startup проекты и их реализация	30
Ёдгорова Мухайе Шухратовна, Иминова Наргиза Акрамовна	
Methodology of Teaching English: Traditional and Modern Approaches	34
Ravshanova Ziyoda Qahramon Qizi, Xoliqova Dilafruz Shuhratovna	
Государственный кредит и государственный долг.....	37
Срождидинова З.Х., Тухтасинова Д.Н.	
Сравнительный анализ реформ государственных финансов в Китае и Грузии: уроки для Узбекистана	42
Срождидинова Зарина Хайриддиновна, Шарифзода Мубина Дилмуроджон кизи	
Korxonalarda asosiy vositalar hisobini yuritishni takomillashtirish	49
Shakarov Shahzod Sobir o'g'li, Po'latov Xudoyberdi Uktamovich, Esanov Oybek Madatovich	
Sustainable consumption and production: economic challenges and solutions.....	55
Abdullayev Abdug'ofur, Abdubaxromov Abduazim, Eshniyozov Ozodbek, Azizbek Abdullayev	
Traffic congestion in Uzbekistan: causes and strategic solutions	60
Abdulloh Qodirov, Imron Egamberdiyev, Isomiddin Ravshanov, Munisa Bekmirzayeva	
The relationship between corruption and economic growth.....	64
Jurayev Jo'rabek, Abdullayeva Aziza, Mamatova Sarvinoz, Maha Ibrahim	
Crisis management in the tourism industry	74
Ikromova Munisa, Bahodirova Mohigul, Xalimova Dilbar, Abdullajonova Muslimabonu	
Impact of the touristic indicators on the poverty rate.....	80
Abdumanova Maftuna, Azizova Ruhshona, Shavkatova Mubiyabonu, Durdona Bahodirova	
Bringing sustainability: the role of the green economy in enhancing resource efficiency	91
Salokhiddinova Farangiz, Mardonov MuhammadYusuf, Shovkiyeva Munisa, Ahmadova Xurshida	
The relationship between innovation and environmental emissions.....	98
Mamadiyeva Ruxshona, Nurullayev Asliddin, Abduraimov Sardor Anvar o'g'li, Aysayeva E'zoza	
Green finance unlocked: innovations, challenges in Uzbekistan's perspectives.....	107
Dildora Khodjaeva Mukhamedkhodjaevna, Jamolova Madina Talgatovna, Lola Qidiralieva Ulug'bekovna	
Turning the tide: how Uzbekistan can tackle its water crisis	115
Rixsiboyev Mirhaydar, Orazov Kamron, Baratov Shakhriyor, Bahromjon Urmanov	
Drivers and losses of economic development of Tashkent: a desk study.....	125
Zaribbaeva Komila Ulugbek qizi, Durdona Davletova	
The digital economy in Uzbekistan: challenges and opportunities.....	133
Ro'zmatov Asror, Bo'riyev Javohir, Safarov Habibullo, Mubina Toirova	
Analysis of water consumption in Uzbekistan	139
Rayimjonova Gulsora, Sarvinoz Murodova, Yahyoyeva Nurhayo, Durdona Zaynutdinova	

Global leadership and cross-cultural management: an empirical analysis of intercultural communication competence (icc) in uzbekistan	144
Dr. Eka Surchman, ST, MT, Annisa ciptagustia, SE, M.SI, Abdurakhmanova Iroda Gulmurod qizi	
iqtisodiy masalalarni matritsa nazariyasi asosida modellashtirish va python dasturlash tilida yechish	154
Tojiyev Ilhom Ibraimovich, To'rayeva Feruza Dilmurodovna, Namozova Barchinoy G'ayrat qizi, Baxronova Zuhra Otaniyoz qizi	
Raqamli to'lov tizimlarining naqd pulsiz iqtisodiyotga o'tishdagi o'rni	167
Jo'rabekova Xumora Muzaffar qizi, Saidov Rasul Boltabayevich	
Рост зеленой экономики во всем мире	172
Баймурадова Зилола Алишеровна, Бобуржон Бахриддинович Избосаров	
Raqamli iqtisodiyotda soliq boshqaruvining transformatsiyasi: soliq tizimining avtomatlashtirilishi samarasi	181
Xodjamov Asliddin O'ktam o'g'li, Maqsudov Bunyod Abdusamat o'g'li	
Problems and prospects of developing small business in uzbekistan under the conditions of a green economy	187
Baymuradova Zilola Alisherovna, Boburjon Bahriddinovich Izbosarov	
Turizm va mehmondo'stlikning mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotiga ta'siri	197
Anvarova Muhsinaxon Otabek qizi	
Zamonaviy mehnat bozorida axborot asimmetriyasi va uning oqibatlarini	203
Tojialiye Sherdorbek Elmurod o'g'li, Ergashev Axmadjon Maxmudjon o'g'li	
Mintaqa iqtisodiyotini rivojlantirishda xususiy tadbirkorlikni o'rni	206
Ergasheva Dilnoza Anvar qizi, Absamatov Asqar Ergashovich	
Ipoteka kreditlash tizimini takomillashtirishning amaliy yo'nalishlari	211
Almuratova Nurlilo'imasoy Naym qizi	
Xususiy sektorni moliyalashtirishning ichki va tashqi mexanizmlari va boshqaruv tizimlarini takomillashtirishning ayrim istiqbolli tomonlari	214
Ametov Quvandik Mamatjanovich, Karrieva Dildora Ruslan qizi	
Yashil energetika - barqaror iqtisodiyotning kaliti sifatida	219
Sharipboyev Husanboy Marks o'g'li, Umirov Islombek Furkatovich	
Moliyaviy regulatsiya va fiskal siyosat orqali xufyona iqtisodiyot ulushini qisqartirishning nazariy asoslari	225
Abdurasulov Xumoyun Jalil o'g'li, Axmedov Xasan Ruzibayevich	
The importance of foreign investments in the economic development of the country	229
Rahmonov Samandar, K.J. Matkarimov	
Nostandart bandlik tushunchasi va uning mintaqani rivojlantirishdagi ahamiyati	235
Abdikarimova Zuxra Baxramovna, Saida Eshchanova	
O'zbekistonda hududlarning soliq salohiyatini aniqlash metodologiyasini takomillashtirish	240
Poyonov Otabek Abdiqaxxor o'g'li, Almardonov Muxamadi Ibragimovich, Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich	
Xorazm viloyatida yashil iqtisodiyotni yo'lga qo'yishdagi muammolar va ularga innovatsion yondashuv	244
Ravshanbekova Madina Davlatboy qizi	
O'zbekiston xalqaro bozorga integratsiyalashuv jarayonida qishloq xo'jaligi ayrim mahsulotlarini yetishtirishning o'ziga xos jihatlari	247
O'razboyeva Farangiz Quadrat qizi, Ametov Quvandik Mamatjanovich	
The role of profitability in evaluating enterprise performance	251
Kholiqulov A.N., Khlomurodova S.A.	

Yaponiyada demografik muammo va uning iqtisodiyotga ta'siri.....	256
Mamatov Sardor Ilyasovich, Shoydulova Maftuna Zafar qizi	
Yashil iqtisodiyotni rivojlantirish tajribalari.....	262
Nurmetova Muyassar Jumanazarovna, Otamuratova Dilnoza Dilmurod qizi	
Sanoat korxonalarida asosiy kapitalga kiritilayotgan investitsiyalarining tahlili.....	265
Islomov Shuhrat Marufjonovich, Qarshiev Avazbek Sa'dullaevich	
Talabalarda moliyaviy savodxonlikni shakllantirishda Pareto qoidasini tadbqiq etishning muhim xususiyatlari.....	272
Foziljonova Niholaxon Fayoz qizi, Nasrullayev Omonulloxon Nodirjon o'g'li, Asqarov Abrorjon Xayitmirzayevich	
Sanoat siyosatining nazariy va empirik asoslari.....	277
Sobirxo'jayev Xadyatillo, Hashimov P.Z.	
Yashil iqtisodiyot sharoitida energiya samaradorligining milliy iqtisodiyotga ta'siri.....	284
Allanazarov Ravshan Shavkat o'g'li, Samadqulov Muhammadjon	
Yashil biznes: Muqarrar kelajak va yangi imkoniyatlar.....	290
Shirinxon Axmadova, Xaydarov Nomozali Xolmirzayevich	
Katta ma'lumotlar tahlili va ularni biznes qarorlarini qabul qilishda samarali foydalanish.....	296
Allanazarov Ravshan Shavkat o'g'li, Samadqulov Muhammadjon	
Startaplar uchun marketing strategiyalari: Bozor tahlilidan brendgacha.....	301
Qodirov Sardor Qosimjonovich	
O'zbekiston sharoitida zamonaviy ishlab chiqarishni boshqarishda yashil iqtisodiyotning o'rni.....	305
Mo'ydinjonova Durdonaxon Ilhomjon qizi, Ismanov Ibrohim Nabiyeovich	
Suv resurslari ustidan nazorat va mintaqaviy siyosat: O'rta Osiyo davlatlari o'rtasidagi iqlim ziddiyatlari.....	311
Qodirov Abubakr Nodirxon o'g'li, Egamberdiyev Muzaffar	
Tijorat banklarda zamonaviy ekotizim xizmatlarini takomillashtirish.....	320
Abduvaliyev Mirjalol Ikrom o'g'li, Po'latov Laziz Akmal o'g'li, Axmedov A.S	
Особенности кредитной поддержки субъектов предпринимательства в сфере туризма и факторы препятствующие его развитию.....	327
Мукарова Сарвиноз Маликовна, Каримова Азиза Махомадризовевна	
O'zbekistonda "Yashil iqtisodiyot" ga o'tishda kichik va o'rta biznesning o'rni va imkoniyatlari.....	333
Shoydulova Maftuna Zafar qizi, Jobborov Anvar Egamberdiyevich	
Yashil iqtisodiyotga o'tish sharoitida barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash hamda davlat iqtisodiy siyosatini takomillashtirish.....	338
Qurbonov Xusrav Xudoyberdi o'g'li, Allayarov Suxrob Rustamovich	
Bank xizmatlari orqali korxona va tashkilotlarning raqobatbardoshligini oshirish.....	343
Abdilxatov Ulug'bek Abdulquddus o'g'li, Bazarova Gulnora Gulamovna	
Balance of payments indicators and their impact on the stability of the national currency.....	349
Ismoilova Intizor Mansurbek qizi, Berdikulova Sevinch Toxir kizi	
Dunyodagi eng muvaffaqiyatli insonlar va ularning insoniyat hayotiga olib kirgan buyuk kashfiyotlari.....	353
Charosxon Shakirova Akmal qizi, Xolmurotova Diyoraxon	
Interaktiv o'qitish orqali moliyaviy bilimlarni o'zlashtirish: tajriba va natijalar.....	356
Nasrullayev Omonulloxon Nodirjon o'g'li, Askarov Abrorjon Xayitmirzayevich	

INTERAKTIV O'QITISH ORQALI MOLIYAVIY BILIMLARNI O'ZLASHTIRISH: TAJRIBA VA NATIJALAR

Nasrullayev Omonulloxon Nodirjon o'g'li

Namangan davlat universiteti, Iqtisodiyot fakulteti
Moliya sohasida boshqaruv yo'nalishi 2-bosqich talabasi
E-mail: omonulloxon0408@gmail.com

Ilmiy rahbar:

Askarov Abrorjon Xayitmirzayevich

Namangan davlat universiteti Menejment kafedrası katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Moliya savodxonligi har bir fuqaroning iqtisodiy hayotida muhim ahamiyatga ega bo'lib, bu bilimlar nafaqat shaxsiy byudjetni boshqarish, balki umumiy moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda ham asosiy vositadir. So'nggi yillarda ta'lim tizimida interaktiv usullar orqali moliyaviy bilimlarni o'qitish amaliyoti kengayib bormoqda. Mazkur maqolada interaktiv o'qitish uslublari orqali talabalarda moliyaviy bilim va ko'nikmalarni shakllantirish bo'yicha olib borilgan tajriba va uning natijalari tahlil etiladi.

Interaktiv o'qitish – bu o'quvchilarning dars jarayonida faol ishtirokini ta'minlaydigan usullar majmuasidir. Ushbu metodlar – muammoli vaziyatlar asosida o'rgatish, rol o'yinlari, guruhli muhokamalar, simulyatsion mashg'ulotlar va raqamli platformalar orqali ta'lim berishni o'z ichiga oladi. Tadqiqot doirasida iqtisodiyot sohasida ta'lim oladigan talabalar ishtirokida interaktiv darslar orqali ularning moliyaviy bilim darajasidagi o'zgarishlar maxsus testlar va so'rovnomalarda asosida aniqlandi.

Kalit so'zlar: moliyaviy savodxonlik, interaktiv o'qitish, moliyaviy ta'lim, onlayn o'quv platformalari, ta'lim samaradorligi, interfaol usullar, o'qitish metodikasi.

Abstract: Financial literacy is important in the economic life of every citizen, and this knowledge is the main tool not only in managing the personal budget, but also in ensuring general financial stability. In recent years, the practice of teaching financial knowledge through interactive methods has been expanding in the educational system. This article analyzes the experience and its results on the formation of financial knowledge and skills in students through interactive teaching methods.

Interactive teaching is a set of methods that ensure the active participation of students in the course of the lesson. These techniques include training based on problem situations, role-playing games, group discussions, simulation training, and education through digital platforms. As part of the study, through interactive classes with the participation of students studying in the field of Economics, changes in their level of financial knowledge were determined on the basis of special tests and surveys.

Key words: financial literacy, interactive learning, financial education, online learning platforms, educational effectiveness, interactive methods, teaching methodology.

Аннотация: Финансовая грамотность играет важную роль в экономической жизни каждого гражданина, эти знания являются основным инструментом не только в управлении личным бюджетом, но и в обеспечении общей финансовой стабильности. В последние годы практика обучения финансовым знаниям с помощью интерактивных методов в системе образования расширилась. В данной статье будет проанализирован опыт и его результаты по формированию финансовых знаний и навыков у студентов с помощью интерактивных методов обучения.

Интерактивное обучение — это комплекс методов, обеспечивающих активное участие учащихся в процессе урока. Эти методы-обучение на основе проблемных ситуаций-включают ролевые игры, групповые обсуждения, симуляционное обучение и обучение с помощью цифровых платформ. В рамках исследования посредством интерактивных занятий с участием студентов, изучающих экономику, на основе специальных тестов и анкет выявлялись изменения в их уровне финансовых знаний.

Ключевые слова: финансовая грамотность, интерактивное обучение, финансовое образование, платформы онлайн-обучения, эффективность образования, интерактивные методы, методика обучения.

KIRISH

XXI asrda moliyaviy savodxonlik har bir fuqaroning hayotiy ehtiyoji darajasiga ko'tarildi. Globalizatsiya, raqamli texnologiyalar taraqqiyoti va moliyaviy mahsulotlarning ko'payishi shaxsiy moliya boshqaruvi, tejash, investitsiya va byudjet tuzish bo'yicha bilim va ko'nikmalarning har bir inson uchun muhimligini oshirdi. Ayniqsa, yoshlar, xususan talabalarining moliyaviy savodxonligi darajasi ularning kelajakdagi iqtisodiy farovonligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu bois, bugungi kunda oliy ta'lim muassasalarida moliyaviy bilimlarni innovatsion va interaktiv metodlar asosida o'qitish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Интерактив ta'lim — bu o'qitish jarayonini passiv tinglovdan faol ishtirokchilikka o'zgartirishga yo'naltirilgan zamonaviy pedagogik yondashuv bo'lib, unda talabalarining mustaqil fikrlashi, muammolarni hal qilish ko'nikmasi, qaror qabul qilish va real moliyaviy vaziyatlarda yo'l tutish qobiliyatlari shakllanadi. Moliya sohasida bu yondashuv yanada muhimdir, chunki real hayotdagi moliyaviy qarorlar ko'p hollarda interaktiv va tanlovlarga boy sharoitda yuz beradi¹.

So'nggi yillarda dunyoning ko'plab rivojlangan davlatlarida maktab va universitet darajasida moliyaviy savodxonlik darslari joriy etilib, bunda interaktiv vositalar (mobil ilovalar, o'yinlar, simulyatsiyalar) faol qo'llanilmoqda. Masalan, OECD tomonidan 2020-yilda o'tkazilgan tadqiqotda yoshlarning moliyaviy savodxonlik darajasini oshirishda interaktiv o'qitish uslublari an'anaviy ma'ruzalarga nisbatan ancha samarali ekani qayd etilgan². O'zbekistonda ham bu borada bir qator chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Xususan, 2022-yildan boshlab Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi tomonidan talabalarda moliyaviy savodxonlikni oshirish bo'yicha maxsus o'quv dasturlar ishlab chiqilmoqda. Unda raqamli platformalar, onlayn testlar va virtual treninglar asosidagi interaktiv yondashuvlar taklif etilgan.

Ushbu maqolada interaktiv o'qitish metodlaridan foydalangan holda talabalarining moliyaviy bilimlarni o'zlashtirish darajasini aniqlash bo'yicha olib borilgan tajriba asosida tahlillar keltiriladi. Eksperimental usul orqali o'tkazilgan darslar natijalari, o'zgarish dinamikasi, talabalarining fikr-mulohazalari va baholash mezonlari asosida interaktiv ta'limning moliyaviy savodxonlikka ta'siri o'rganiladi. Maqola yakunida amaliy tavsiyalar ham keltirib o'tiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

So'nggi o'n yillikda moliyaviy savodxonlik tadqiqotlari ikki asosiy oqim atrofida jamlandi: (1) moliyaviy savodxonlik darajasining shaxsiy va makroiqtisodiy natijalariga ta'siri haqida empirik baholar; (2) moliyaviy ta'lim mexanizmlarining — an'anaviy dars, onlayn kurslar va o'yinlashtirilgan interaktiv usullar — samaradorligi haqida eksperimental tadqiqotlar. Dastlabki meta-tahlillar moliyaviy ta'limning amaliy xulqlarga ta'siri kam yoki notekis ekanligini ko'rsatgan, lekin keyingi, metodologik jihatdan qat'iyroq tadqiqotlar va randomizatsiyalangan tajribalar bu ta'sirlar ijobiy va sezilarli bo'lishi mumkinligini aniqladi (INFORMS Publications).

Meta-tahlil va baholar: Fernandes va hamkorlarining 2014-yil tadqiqoti moliyaviy ta'lim aralashuvlarini o'rganib, umumiy effekt kattaligi kichik ekanligini xulosaladi. Ularning hisoblashicha, o'rganilgan tadbirlar moliyaviy xatti-harakatlarning faqat oz qismini tushuntiradi. Biroq so'nggi yillar ichida yangi, aniq identifikatsiyaga tayangan RCTlar va yaxshiroq o'lchovlar Fernandes tahlilidagi taxminni qayta ko'rib chiqishga sabab bo'ldi, ya'ni ta'lim aralashuvlari kuchliroq va ko'proq izchil natija berishi mumkin.

1 Молчанов В.А., Молчанов А.А. "Интерактивные технологии обучения в вузе: теория и практика". — М.: Академический проект, 2021.

2 OECD (2020). *Financial Literacy of Students: Results from the PISA 2018 Financial Literacy Assessment*. — <https://www.oecd.org/pisa/financial-literacy/>

Nazariy asos va moliyaviy savodxonlik ahamiyati: Lusardi va Mitchell tomonidan shakllantirilgan moliyaviy savodxonlik nazariyasi va ularning empirik ishlarida ko'rsatilganki, asosiy moliyaviy tushunchalarni anglash (foiz hisoblash, inflyatsiya, risk va diversifikatsiya) uzoq muddatli moliyaviy natijalarni yaxshilash bilan bog'liq. Shu nazariy va empirik ishoratlar moliyaviy ta'lim dasturlarini tuzishda kontentni aniq va amaliy jihatdan yo'naltirish zarurligini ta'kidlaydi (American Economic Association).

Interaktiv va o'yinlashtirilgan metodlarning samaradorligi: So'nggi RCTlar va ommaviy tadqiqotlar interaktiv usullar — onlayn o'yinlar, simulyatsiyalar va muammoga asoslangan yondashuv — moliyaviy tushunchalarni tez va barqaror o'zlashtirishga yordam berishini ko'rsatmoqda. Masalan, bir nechta ko'p-mamlakatli RCTlar onlayn o'yin asosidagi kurslar ishtirokchilarning moliyaviy bilimlarini sezilarli darajada oshirganini bildiradi; bunday effektlar odatda 0,2–0,4 standart og'ish atrofida qayd etilgan, bu ta'lim aralashuvlari uchun amaliy jihatdan muhim hisoblanadi. Shu bilan birga, o'yinlashtirishning samarasi dizayn sifati, realistik kontekst va davomiylikka bog'liqligi bilan takrorlanadi: ya'ni „o'yin“ shunchaki ko'ngilochar element emas, balki amaliy vaziyat va qarorlar qatori bo'lishi kerak (ScienceDirect).

Ta'lim sifatini o'lchash va metodologik masalalar: Adabiyotlarda tez-tez uchraydigan muammo — o'lchovlarning xilma-xilligi va keyingi xulqlarning qamrovi. Ba'zi tadqiqotlar faqat bilim testlariga e'tibor qaratadi, boshqalari esa haqiqiy moliyaviy xatti-harakatlar (omitish, tejash, qarzlarni boshqarish) ga qaraydi. Shuning uchun sinovlar va amaliy baholarni birlashtirish zarurati takroran ta'kidlanadi. Meta-tahlil va so'nggi keng qamrovli RCTlar shuni ko'rsatdiki: agar aralashuvlar xulq o'zgarishiga mo'ljallansa va uzoqroq kuzatuvlar amalga oshirilsa, ijobiy ta'sirlarni aniqroq qayd etish mumkin (IZA Docs).

Xalqaro ramkalar va makro-o'rganish: PISA asosidagi xalqaro baholashlar ta'kidlaganki, maktab yoshidagi talabalar moliyaviy bilimlarni milliy darajalarda turlicha o'zlashtiradi va ta'lim muhitining sifati, milliy kurikulumlar hamda amaliy mashg'ulotlar (shu jumladan interaktiv metodlar) natijalarga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. OECDning PISA-finans talimiga oid ramkasi moliyaviy bilim kontentini, o'qitish jarayonini va kontekstni integratsiyalash zarurligini ko'rsatadi (OECD).

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqolada shuningdek, zamonaviy interaktiv vositalardan – Kahoot, Mentimeter, Google Classroom, Quizizz, Miro kabi platformalarning afzalliklari va amaliy qo'llanilishi muhokama qilinadi. Shuningdek, ta'lim jarayonida yuzaga keladigan muammolar – internet tezligi, qurilma yetishmovchiligi va o'qituvchilarning metodik tayyorgarligi yetishmasligi ham tahlil qilingan.

TAHLIL VA NATIJALAR

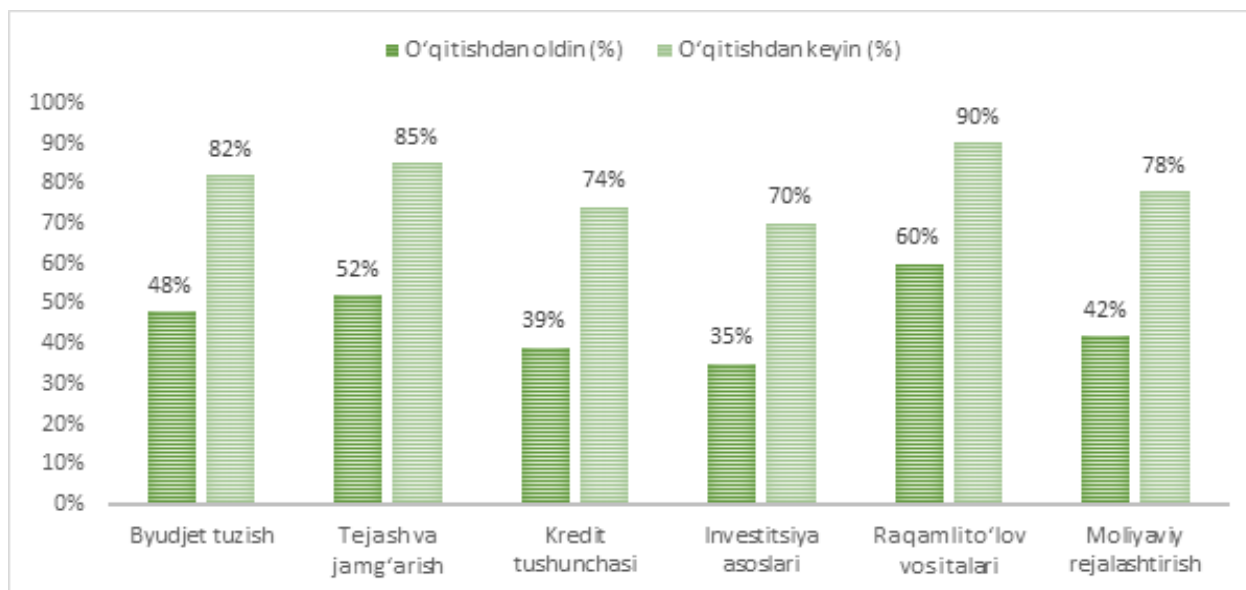
Tadqiqot doirasida interaktiv o'qitishning talabalar moliyaviy savodxonligiga ta'siri o'rganildi. Eksperimental o'quv jarayoni Toshkentdagi yirik iqtisodiy oliy ta'lim muassasalaridan birida o'tkazildi. Unda 100 nafar 3-kurs iqtisodiyot yo'nalishi talabasi ishtirok etdi. Ishtirokchilar ikki guruhga bo'linib, birinchi guruhda an'anaviy ma'ruza usuli, ikkinchi (tajriba) guruhda esa interaktiv ta'lim metodlari (simulyatsiya, muammoli vaziyatlar, raqamli ilovalar orqali testlar va guruhiy muhokamalar) asosida darslar o'tkazildi.

Tajriba 6 hafta davom etdi va uning natijalari quyidagilarni ko'rsatdi:

Bilim darajasidagi o'zgarishlar: Moliyaviy bilimlar bo'yicha dastlabki va yakuniy testlar orqali talabalar bilim darajasi o'lchandi. Quyidagi yo'nalishlarda sezilarli yuksalishlar qayd etildi (1-jadval; 1-rasm):

1-jadval. Moliyaviy bilimlar bo'yicha dastlabki va yakuniy testlar orqali talabalar bilim darajasining jadvaldagi ko'rinishi³

Moliyaviy bilim yo'nalishi	O'qitishdan oldin (%)	O'qitishdan keyin (%)
Budjet tuzish	48%	82%
Tejash va jamg'arish	52%	85%
Kredit tushunchasi	39%	74%
Investitsiya asoslari	35%	70%
Raqamli to'lov vositalari	60%	90%
Moliyaviy rejalashtirish	42%	78%

1-rasm. Moliyaviy bilimlar bo'yicha dastlabki va yakuniy testlar orqali talabalar bilim darajasining diagrammadagi ko'rinishi⁴

Ushbu keltirilgan jadval va diagrammada moliyaviy bilimlarning oltita muhim yo'nalishi bo'yicha talabalarning o'zlashtirish darajasi interaktiv o'qitishdan oldingi va keyingi holatlarda solishtirilgan.

- Budjet tuzish: Talabalarning dastlabki bilim darajasi atigi 48% ni tashkil qilgan bo'lsa, interaktiv mashg'ulotlardan so'ng bu ko'rsatkich 82% ga yetdi. Bu o'zgarish moliyaviy rejalashtirishga doir amaliy mashqlar va topshiriqlarning samarali bo'lganini ko'rsatadi.

- Tejash va jamg'arish: Boshlang'ich bilim darajasi 52% edi. Dars davomida real hayotiy misollar va interaktiv topshiriqlar orqali bu ko'rsatkich 85% ga ko'tarildi. Bu talabalar orasida moliyaviy intizom va maqsadli jamg'arishga bo'lgan tushuncha kuchayganini anglatadi.

- Kredit tushunchasi: Kredit va qarz masalalari bo'yicha dastlabki bilimlar ancha past bo'lib, atigi 39% ni tashkil qilgan. Darslar davomida kredit shartlari, foiz stavkalari va kredit tarixining ahamiyati interaktiv tarzda tushuntirilgach, bilim darajasi 74% ga oshdi.

- Investitsiya asoslari: Eng past ko'rsatkich – 35% – ushbu yo'nalishga to'g'ri kelgan. Interaktiv simulyatsiyalar va qimmatli qog'ozlar haqidagi o'yinlar orqali ushbu bilimlar 70% darajasigacha ko'tarildi. Bu moliyaviy risk va foyda tushunchalarini o'zlashtirish darajasining oshganini bildiradi.

- Raqamli to'lov vositalari: Bu yo'nalishda talabalar avvaldan nisbatan yuqori bilimga ega bo'lgan (60%), ammo interaktiv metodlardan keyin bu ko'rsatkich 90% ga yetdi. Bu esa raqamli moliyaviy texnologiyalarni (Payme, Click, UzumPay kabi) darsda tahlil qilish samaradorligini ko'rsatadi.

- Moliyaviy rejalashtirish: Boshlang'ich darajasi 42% bo'lgan bu yo'nalishda talabalar interaktiv muammoli vaziyatlar asosida o'rgatildi. Natijada bilim darajasi 78% ga yetdi.

Jadval va diagrammada barcha yo'nalishlar bo'yicha kamida 30–40% darajasida o'sish kuzatilgan bo'lib, bu interaktiv ta'lim metodlari (simulyatsiya, testlar, muhokamalar, raqamli ilovalar) samaradorligini yaqqol tasdiqlaydi. Ayniqsa, real hayotiy moliyaviy vaziyatlarni amaliy o'rganish, guruhiiy ishlash va qaror qabul qilish ko'nikmalari talabalarning bilimlarini chuqurlashtirishga xizmat qilgan.

2. Subyektiv baholash natijalari:

Tajriba yakunida talabalar o'rtasida so'rovnoma o'tkazildi (asos: OECD, 2020):

- **92%** talaba interaktiv o'qitishni an'anaviy darslardan samaraliroq deb hisoblagan;⁵
- **87%** talaba o'z moliyaviy bilim darajasi oshganini bildirgan;
- **75%** talaba shaxsiy moliyaviy xatti-harakatlarida (rejali xarajat, tejash, byudjet nazorati) ijobiy o'zgarishlar bo'lganini qayd etgan;
- **68%** talaba o'quv jarayonida foydalanilgan raqamli ilovalar (Kahoot, Quizizz, Menti) darslarni yanada qiziqarli qilganini ta'kidlagan.⁶

4 Muallif tomonidan ishlab chiqilgan

5 OECD (2020). *PISA 2018 Financial Literacy Assessment Results*. <https://www.oecd.org/pisa/financial-literacy>

6 Молчанов В.А., Молчанов А.А. (2021). *Интерактивные технологии обучения в вузе: теория и практика*. – М.: Академический проект.

3. Pedagogik kuzatishlar:

O'qituvchilar interaktiv metodlar talabalarining faolligini, savol-javoblardagi ishtirokini va mustaqil fikrlash darajasini oshirganini tasdiqladi. Guruhda savollarga javob berish ko'rsatkichlari 40% dan 85% gacha oshgan. Simulyatsiya asosida moliyaviy qarorlar qabul qilish mashg'ulotlarida talabalar o'zaro bahs olib borish, real hayotga yaqin misollar orqali moliyaviy tahlil qilishni o'rgandilar.⁷

4. Umumiy tahlil:

Yuqorida jadval va diagrammadagi natijalar interaktiv o'qitish uslublarining talabalar uchun moliyaviy bilimlarni nafaqat tushunish, balki amalda qo'llash nuqtayi nazaridan ham samarali ekanini ko'rsatdi. O'qitish tizimida bu yondashuv o'quv jarayonini faol, amaliy va zamonaviy vositalar orqali tashkil etishga imkon berdi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Moliya savodxonligini oshirish bugungi globallashuv va raqamli iqtisodiyot sharoitida har bir yosh fuqaroning, xususan talabalarining, iqtisodiy barqarorligi va ijtimoiy faolligi uchun zaruriy shartga aylanmoqda. O'tkazilgan tadqiqot shuni ko'rsatdiki, interaktiv o'qitish metodlari – simulyatsiyalar, muammoli vaziyatlar, guruhiy mashg'ulotlar, testlar va raqamli platformalar orqali o'quv jarayonini tashkil etish – moliyaviy bilimlarni o'zlashtirishda yuqori samaradorlikka ega. Mazkur yondashuv ta'lim sifatini oshirishga, talabalarni faol o'quvchi sifatida shakllantirishga va ularni bozor iqtisodiyotining moliyaviy muhitiga tayyorlashga xizmat qiladi.

Mazkur maqolada o'tkazilgan tadqiqot jarayonining natijalaridan kelib chiqib, talabalarga ta'lim berishda interaktiv o'qitish metodi orqali yosh avlodning moliyaviy bilim olishini yanada tez va oson amalga oshirish uchun quyidagi jarayonlarni amalga oshirish lozim:

Moliyaviy savodxonlikni mustaqil fan sifatida joriy etish: Oliy ta'lim muassasalarida moliyaviy savodxonlikni alohida o'quv fani sifatida shakllantirib, unda interaktiv metodlar asosida o'qitish amaliyotini kengaytirish maqsadga muvofiq.

Raqamli vositalarni faol joriy etish: Quizizz, Kahoot, Google Forms, Menti, Miro kabi vositalar orqali testlar, o'yinlar va interaktiv baholash usullaridan tizimli foydalanish o'quv jarayonini yanada samarali qiladi.

Amaliy mashg'ulotlarga e'tiborni kuchaytirish: Real moliyaviy vaziyatlarga asoslangan simulyatsiyalar, bank va sug'urta kompaniyalari bilan hamkorlikda treninglar o'tkazilishi talabalar bilimini real hayotga yaqinlashtiradi.

O'qituvchilarni qayta tayyorlash: Interaktiv metodlar samarali qo'llanilishi uchun o'qituvchilarga zamonaviy pedagogik va texnologik ko'nikmalarni o'rgatish zarur. Maxsus seminar va kurslar tashkil etilishi lozim.

Moliyaviy mobil ilovalar bilan integratsiyalashgan darslar: Talabalar o'z moliyaviy holatini boshqarish va budjet rejalashtirishni o'rganish uchun "Moliya.uz", "Finlit", "FinAssist" kabi ilovalar orqali darslarga bog'langan topshiriqlar berilishi mumkin.

Baholash tizimini yangilash: Talabalarining moliyaviy xatti-harakatlari, amaliy qaror qabul qilish ko'nikmalari va iqtisodiy fikrlash darajasi baholash mezonlariga kiritilishi lozim.

Xulosa sifatida shuni ta'kidlash mumkinki, interaktiv o'qitish nafaqat moliyaviy bilimlarni chuqur o'zlashtirish, balki yosh avlodni real hayotiy iqtisodiy qarorlarga tayyorlash va ularda mas'uliyatli moliyaviy odatlarni shakllantirishning eng samarali vositalaridan biri ekanligi amaliy isbotlandi. Bunday metodlar kelgusida zamonaviy, raqamli va moliyaviy jihatdan ongli avlodni tarbiyalashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Молчанов В.А., Молчанов А.А. «Интерактивные технологии обучения в вузе: теория и практика». – М.: Академический проект, 2021.
2. OECD (2020). Financial Literacy of Students: Results from the PISA 2018 Financial Literacy Assessment. – <https://www.oecd.org/pisa/financial-literacy/>
3. Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi (2022). "Moliyaviy savodxonlik bo'yicha o'quv-uslubiy tavsiyalar". – <https://edu.uz/uz/news/view/5092>
4. Lusardi, A. & Mitchell, O.S. (2014). The Economic Importance of Financial Literacy: Theory and Evidence. – Journal of Economic Literature, 52(1), 5–44. – <https://www.nber.org/papers/w18952>
5. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi (2022). Moliyaviy savodxonlik bo'yicha metodik qo'llanma. <https://edu.uz/uz/news/view/5092>
6. Hung, A., Parker, A., & Yoong, J. (2009). Defining and Measuring Financial Literacy. RAND Working Paper. https://www.rand.org/pubs/working_papers/WR708.html
7. OECD (2020). PISA 2018 Financial Literacy Assessment Results. <https://www.oecd.org/pisa/financial-literacy>

⁷ Hung, A., Parker, A., & Yoong, J. (2009). Defining and Measuring Financial Literacy. RAND Working Paper. https://www.rand.org/pubs/working_papers/WR708.html

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

6-Maxsus son. Bakalavr talabalarining maqolalari to'plami

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
